

Carles Santos, molt més que un músic

“Sóc víctima del piano”

Carles Santos ha fet 50 anys amb *Tramuntana Tremens*, un espectacle que ha fet la volta a Europa i que l'ha consagrat com a un dels nostres músics més prestigiosos arreu el continent. Carles, però, no se ceneix només al món de la música.

Vital i joganer, passional i sensible, enèrgic i expressiu. Són tants els adjectius aplicables al genial músic vinarossenc que no s'acaben mai. Amb un piano, molt anys d'experiència i una mentalitat sempre oberta, Carles Santos ha aconseguit bastir sobre ell un prestigi que ni les modes ni la cultura pública li podran llevar mai. Parlar amb Carles Santos és com parlar amb un bou lligat de les ba-nyes. Sembla que vulga escapar en tot moment i que et conteste a les preguntes amb inès indiferència banal que altra cosa. Però res del que diu és banal.

—Comencem pel principi. Què és, vostè: músic, actor, cineasta... o senzillament odia les definicions?

—Sí, la veritat és que les definicions són un poc odioses, però jo sóc un músic. No és menyspreu, no vol dir passe de tot.. Trobo que és una llàstima que la gent no faça les coses que vulga fer i no les fa perquè no s'atreveix a fer-les o perquè no s'hi sent interessat. Però es pot ser músic i interessar-te el cinema, el teatre... això dóna moltes possibilitats, encara que jo no vull ser cineasta, ni teatre, continuo fent les coses que vull fer. Ara, això sí, la música sempre com a punt de partida.

—De tota manera, vostè sent la música d'una manera molt especial. Tot allò que fa ho denota, ¿o és una manera diferent de sentir la vida?

—Es difícil deslligar una cosa de l'altra. M'hi implico en el moment que la faig i l'ensenyo, però tinc la capacitat de refrigerar-me bastant; quan desconnecto, desconnecto totalment per a viure d'una manera igual d'apassionada que la manera de viure l'art. Puc deixar de ser músic fàcilment, perquè si no, no aguantaria.

—Com qualificaria aleshores les seues experiències en altres camps?

—Jo no ho les deslligo mai de les coses

que faig sol. La música és sempre el principi de tot, i per exemple m'agrada el cinema. Però ara estic un poc desil·lusionat amb el cinema, un poc desinteressat. Hi ha poques coses que m'agraden del que es fa. Tampoc estic segur que siga el moment de fer pel·lícules com *El pont de Varsòvia*. El cinema no ofereix la possibilitat de transgredir les normes com pot oferir-les el teatre o la música. El cinema ha tingut moments més esplendorosos. Fa vint anys hi havia cineastes, ara hi ha distribuïdors. La pel·lícula quasi és l'aspecte menys important.

—¿No pensa repetir l'experiència?

—Sí home, sí. De fet tenim la possibilitat de fer una altra pel·lícula, fins i tot tenim un principi de guió. Però no estic convençut que siga el moment.

—De tota manera vostè no ha estat una persona que s'haja deixat guiar pel moment; això sembla que no li ha importat massa: ho ha fet i prou.

—Sí, però m'he adonat que, per exemple, *Tramuntana*, dins del món dels festivals de teatre i fora d'Espanya, té un mercat. Hi ha un mercat i funciona. Els productors van buscant productes curiosos, no se centren tant en els diners, volen fer coses originals, interessants. Això passa actualment en música, passa en dansa, passa en teatre, encara que a voltes es torne al teatre de text aquest insuportable. En canvi, en cinema, el mercat és de productes comercials.

—En última instància per a ser un músic, és un poc especial, perquè normalment els músics es passen la vida parlant de música, cantant, tocant...

—Jo en aquest sentit sóc víctima del piano. A casa no tinc tocadiscos, ni ràdio... si tinc alguna necessitat sent les coses en el cassette del cotxe. No tinc ni el fetitxisme dels discos ni el fetitxisme de l'electrònica, per alguna cosa deu ser. A més no m'hi gastaria els diners, abans em compraria un radar per a la barca que en una cadena HI-FI. No tinc tam-

poc un piano adient a les circumstàncies, hauria de comprar-me'n un millor, però, aquest, el tinc per destrossar-lo, i no em fa cap pena. Jo sempre explico que amb el piano, concretament, mantinc una relació d'amor-odi. Representa un sacrifici des que comences de jove i al mateix temps et dóna a menjar.

—Aclaresca'm això. Diu que no manté cap tipus de fetitxisme, però al mateix temps ritualitza la seua relació amb el piano.

—Bé, jo treballa amb ell, visc, m'expresso i em comunico amb ell. Però després, per exemple, els discos els grave quasi per obligació, perquè cal gravar. M'agraden molt més les manifestacions al natural. Quant al material, no en tinc gens de cura. Jo vaig pel món amb els originals de les partitures i algunes van degradant-se d'una manera normal. No sacralitze, és una professió interessant però no hi ha per a tant. En altres coses sóc molt més primmirat, per exemple, en mi mateix, m'agrada menjar bé, beure bé.

—La bona vida.

—Sí, sí, la bona vida.

—Si examinem el seu currículum hi ha una cosa, una obra que destaca amb molta força, i és la *Tramuntana Tremens: Barcelona, València, Nantes, Saint-Brieuc, Hamburg, Amsterdam...* ¿Què li ha aportat i què hi ha aportat vostè?

—No sé. S'han unit una gran quantitat de coses curioses. En primer lloc la veu, tan dimensionada, tenir un instrument tant gran, possibilitats de producció que no havia tingut fins ara. Després, una certa frescor i desvergonyiment que la fa una obra molt d'ací. D'ací vull dir de València. Encara que tota la meua carrera musical l'he feta a Barcelona, trobe que açò és molt d'ací, en el bon sentit de la paraula. D'això me n'alegre molt. Veig que és una obra que respon a una cultura valenciana, no sé si evident o no,

si declarada o no, però no la veig gens catalana. En última instància no és buscat, això.

—*¿Com ha respost la gent del cor? Perquè l'ambient professional sol ser*

poc inclinat a aquestes coses.

—Jo crec que aquest cas és únic a l'estat espanyol. No troho cap altra formació que pugui assumir una cosa així. I aquesta, pel que siga, juvenesa, disposi-

ció, encara que en un principi vaig haver d'anar amb comptagotes, ara estan encantats de la vida. En realitat s'hi deixen la pell.

—*I per això que deia de la valenciana no buscada com en altres tantes activitats, vostè diria que són experimentació conscient o inconscient, ¿hi ha unes línies marcades?*

—No, jo trobo que la gràcia és que no és cercat. Quasi que em trobe l'obra. Si ho busques és una catàstrofe. Sempre hi ha un fil que condueix, encara que al final sorgeix tot sol. En acabat m'hi avorriré, perquè sempre em retrobo a mi mateix.

—*Però quan es tracta d'un encàrrec ha de cenyir-se a unes pautes.*

— Sí, però en certa manera qui em busca ja sap què és el que faig. M'hi he d'adaptar, però fins a cert punt.

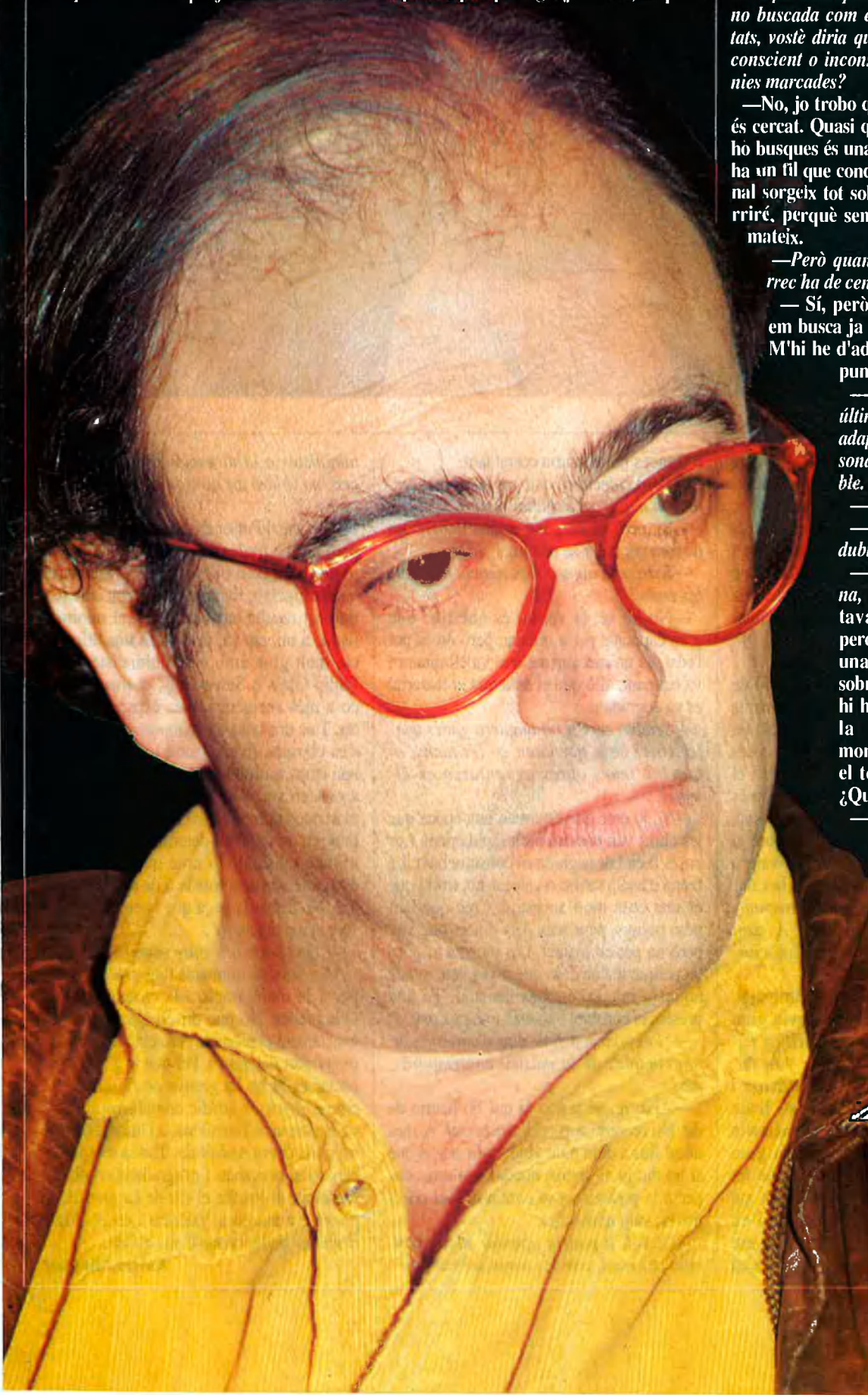
—*En Belmonte, el seu últim treball editat, s'hi ha adaptat molt, ¿no? Perquè sona, fins i tot, un pas-doble.*

—Sí, sí és un pas-doble.

—*No, ja no n'hi ha cap dubte.*

—Sí, com en *Tramuntana*, hi ha un vals. Aquí estava un poc condicionat perquè era una obra per a una companyia de dansa sobre un torero. Aleshores hi ha tot un seguiment de la correguda hi ha la mort d'un bou, la banda, el torero... un pas-doble. ¿Què passa? ¿Per què no?

—*Tot allò que parla de Carles Santos com a persona ens el defineix com un ser tranquil, sensible, amb la seua caseta vora mar a Vinaròs, la barca, els viatges. ¿Quina diferència hi ha entre aquest Carles Santos i el Carles Santos sacerdot suprem d'una colla d'escandalosos coristes o el Carles Santos que es retorç davant el públic amb crits angixosos i estridents?*

"Presumeixo de no ser artista."

RAFA GIL

—Jo crec que sóc tot jo. És el que deia abans, que desconnecto molt fàcilment. Concentro molta energia. Com que no sóc artista... Almenys jo presumeixo d'això. Crec que si la gent no em coneguera ningú no creuria que faig aquesta faena. Ho tinc molt amagat. Aquesta mena de coqueteria de fer dues o tres vides, trobo que és interessant.

—*I la barca...*

—Doncs, jo sempre he tingut vocació de mar, com que sóc d'allà i visc allà. Vinarès és molt marinera. És una mena d'afició un poc exagerada, si la gent sabera les coses que arribo a fer en aquesta barca... i el temps que hi inverteixo, i els diners. A més no tinc un iot, tinc una barca de pesca. Però no faig tampoc una història sobre si m'hi inspiro o no m'hi inspiro. Hi vaig a pescar i ens fotem sucs i fartem. És la xala.

—*Amb cinquanta anys podria aventurar-se a traure alguna conclusió. ¿A què creu que és degut el seu èxit internacional?*

—Jo tinc anys. I tinc molta curiositat. En l'època en què ací no hi havia gran cosa me'n vaig anar a Nova York i a París, però d'una manera normal, vull dir, tocant el piano en acadèmies de dansa i coses així. Però jo tenia curiositat. Tenia la intuïció que amb tot això connectaria i, efectivament, em va produir un gran impacte. Ja en fa molt de temps i he fet moltes coses. L'altre dia van estar en ma casa traent programes de concerts i en són maletes i maletes. I aquí la gent em coneix, però si jo haguera estat americà

o francès no m'hauria costat tant.

—*Però coincidirà amb mi que per a ser un bon músic cal treballar molt.*

—Sí, però és exagerat el que treballa un de fora per crear-se una imatge.

—*Extrauria alguna experiència de totes les seues?*

—No ho sé, la veritat és que tinc una gran capacitat per a oblidar, però no és per l'edat, és un mecanisme que va eliminant i va ocupant, allò que et deia que el material es va degradant.

—*Sembla com si no tinguera ganes que les coses se li quedaren en les mans, o que les seues obres aguantaren en el temps.*

—Sí, jo crec que estem en una època que les obres van passant molt ràpidament. Les coses ixen i de seguida es consumeixen. La faena d'analitzar-ho o valorar-ho, trobo que és una cosa molt ancestral. Crec que l'art pesa menys, pesa més pels diners que val, però no per ell mateix. La música m'agrada perquè té una cosa que no es veu, manté aquesta màgia, és més sensual. Té una presència constant i no està mai en crisi.

—*¿I es podria definir dins d'aquest món tan complex de la música contemporània?*

—Això no sé si sóc jo qui ho hauria de dir. No recordo cap crítica especial. A més no sé fins a quin punt voldria dir-ho perquè si ho dic jo aleshores queda com una cosa per a la posteritat i jo continuo fent coses noves, vaig reinvertint.

—*Si vol, li podria apuntar algun tret molt personal, com les reminiscències mi-*

nimalistes o la direcció "pèlvica". Per cert, no voldrà dir això que té la sensibilitat en...?

—[Rialles] Potser és per allò de la batuta, però no me n'adono. Ni que moc la pelvis ni de l'altra cosa que em diuen, que canto quan dirigeixo. Evidentment en un enregistrament resulta terrible. Quant al minimalisme, a mi, em va, però hi ha una diferència molt gran amb els minimalistes com Philip Glass o Steve Gray, el meu és una cosa més energètica, més expressiva, vull dir. Tinc una base molt important en la música clàssica, frueixo molt tocant-la. Hi ha una etapa molt llarga de la meua vida com a concertista. Vaig passar l'etapa conceptual, que era més visual que musical, i després, en un moment determinat ja vé la vomitada musical. Jo crec que hi ha molt d'experiència acumulada o de desitjos frustrat. No trobar la peça que et convenç i dir "bé, ja me la faré jo".

—*¿Què porta ara entre mans?*

—En aquests moments faig molta música per a la inauguració i la cloenda de les Olimpíades. No puc dir en què consisteix exactament el projecte però això m'ocupa la major part del temps. Pel que fa a altres espectacles hi ha *La grenya de Pasqual Pincanya, assessor jurídic administratiu*, que vaig estrenar a Barcelona, a l'institut de teatre i una òpera *Asdrúbila*. Tots dos espectacles estan ja acabats i m'agradaria continuar representant-los. En el cas de *La grenya...*, poder estrenar-lo a València i en el d'*Asdrúbila*, poder donar-li una eixida.

Xavier Minguéz